

Censorvejledning

For censorer ved eksamen i Tværfaglige projekter, som
bedømmes ved en mundtlig prøve

på

Bygningskonstruktør-, Byggetekniker- og Kort- og
Landmålingsteknikeruddannelsen

Forord

Denne Vejledning er skrevet til eksamensformen Projekt med mundtlig prøve, som er den mest udbredte prøveform på uddannelserne. Prøveformen eksisterer både som ekstern og intern prøve. Forskellen er, at der ved eksterne prøver medvirker en eller flere censorer, som er beskikkede af ministeriet.

Udover denne prøveform bruges der på uddannelserne også andre prøveformer, afhængigt af den enkelte uddannelsesinstitutions beskrivelse i institutionsdelen af studieordningen. Dette kan fx. Være i forbindelse med interne eksamener.

Vejledningen er blevet til på foranledning af uddannelsesnetværk, som har oplevet uheldige eksempler på censorer, som har misforstået deres opgave, bl.a. ved at overtage styringen af eksaminationen eller ved at bruge eksamen til undervisning af de studerende.

Men det er primært en vejledning til nye - og rutinerede - censorer om, hvad det vil sige at være censor. Eller, som vi i Censorformandskabet gerne vil udtrykke det: En vejledning i at blive en god censor.

Censorformandskabet

December 2015

Indhold

Forord	1
Love og regler	3
Generelt om censors opgave.....	3
Uddannelsesinstitutionen orientering til censor inden eksamen	4
Habilitetsforhold.....	4
Eksamensforløbet.....	5
Indledende orientering til censor.....	5
Hvornår starter eksamen for den enkelte studerende	5
Om tilstedeværelse af tilhørere	5
Den studerendes mundtlige fremlæggelse og præsentation af projektet.....	5
Eksaminationen	6
Votering og karaktergivning	6
Meddelelse af karakteren til den studerende.....	7
Notater til eventuelle klagesager	7
Specielt om bedømmelse af gruppefremstillede projekter	7
Klage og anke.....	8
Klage	8
Anke.....	8

Love og regler

Reglerne om censorvirksomhed for Bygningskonstruktør-, Byggetekniker- og Kort- og Landmålingsteknikeruddannelserne fremgår af:

- Eksamensbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 1046 af 30. juni 2016 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser.
- Karakterbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 114 af 3. februar 2015 om karakterskala og anden bedømmelse.
- Uddannelsesbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 715 af 7. juli 2009 om uddannelsen til professionsbachelor som bygningskonstruktør, erhvervsakademiuddannelse til byggetekniker AK samt erhvervsakademiuddannelse til kort- og landmålingstekniker AK.
- Uddannelsesinstitutionen studieordning.

Generelt om censors opgave

Censorinstitutionen og kravene til censorerne er beskrevet i kap. 6 i bekendtgørelse nr. 1519 af 16. december 2013 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser (Eksamensbekendtgørelsen), at

§ 31. Censor skal

1) påse, at prøverne er i overensstemmelse med de mål og øvrige krav, som er fastsat i bekendtgørelser eller i henhold til bekendtgørelser,

2) medvirke til og påse, at prøverne gennemføres i overensstemmelse med de gældende regler, og

3) medvirke til og påse, at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og øvrige regler for uddannelsen.

Stk. 2. Censor og eksaminator skal gøre notater om præstationen og karakterfastsættelsen til personligt brug ved udarbejdelse af en udtalelse i en eventuel klagesag. Notaterne skal opbevares i 1 år.

Stk. 3. Censorernes virksomhed er omfattet af forvaltningslovens bestemmelser om inhabilitet og tavshedspligt.

§ 32. *Konstaterer censor, at de forhold, der er omtalt i § 31, stk. 1, ikke er opfyldt, eller får censor formodning om væsentlige problemer eller mangler i uddannelsesinstitutionens varetagelse af en uddannelse, afgiver censor indberetning herom til institutionen med kopi til censorformandskabet, jf. § 26. Institutionen videregiver indberetningen til Styrelsen for Videregående Uddannelser med sine bemærkninger.*

Der påhviler således censor opgaver både som uvildig kontrollant og som facilitator af:

- de faktiske forhold, hvorunder en eksamen foregår - herunder lokaleforhold, udstyr og tilhørere,
- de spørgsmål, som den studerende udsættes for ved eksaminationen
- eksamensforløbet i enkeltheder og i dets helhed
- evalueringen af den studerende
- en god og præstationsfremmende afvikling af eksamenen

Censor har kompetence i overensstemmelse med sin funktion som **kontrollant**. Dvs. at censor, hvis et eller flere af de nævnte forhold ikke er i orden, skal meddele dette til institutionen (= eksaminator), og at censor derfor kan udsætte iværksættelse af eksamenen eller afbryde denne med henblik på at bringe forholdene i overensstemmelse med gældende regler.

Funktionen som censor indebærer også at være **facilitator** i forhold til den samlede afvikling af censoropgaven. Det vil sige at funktionen som kontrollant ikke bør forhindre, at censor - og eksaminator - samlet set bestræber sig på:

- en respektfuld afvikling,
- en dialogorienteret form, der tager højde for eksaminandens tilgang til situationen,
- Tilvejebringelse af et pålideligt bedømmelsesgrundlag.

Det er **ikke** censors opgave at styre forløbet, men omvendt så er den tavse/passive censor sjældent i overensstemmelse med disse sammensatte dele af censorfunktionen.

Uddannelsesinstitutionen orientering til censor inden eksamen

Inden eksamen vil censor fra uddannelsesinstitutionen modtage formelle oplysninger om afregning af sin deltagelse samt en plan for eksamensdagens afvikling. Censorformandskabet opfordrer til at skolen senest 10 arbejdsdage før eksamens start udsender de nødvendige oplysninger og materiale.

Herudover bør censor også have tilsendt uddannelsesinstitutionen opgavebeskrivelse, dvs. uddannelsesinstitutionen krav og forventninger til de studerendes arbejde med den tværfaglige projektopgave. Denne opgavetekst bør censor sætte sig ind i, så den kan bruges som reference ved bedømmelsen til eksamen.

Censor skal påse, at de opgaver, som eksaminanden stilles over for, er i overensstemmelse med evalueringskravene i bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse og den tilhørende studieordning, studieplaner m.v.

Habilitetsforhold

De generelle krav til censors habilitet er beskrevet i eksamensbekendtgørelsen § 27.

§ 29. Censorformandskabet fordeler efter samråd med uddannelsesinstitutionen eller institutionerne opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset under iagttagelse af reglerne i stk. 2. Censorerne må ikke være eller inden for de sidste 2 år have været ansat på den institution, hvor de skal virke som censorer.

Stk. 2. Ved fordeling af censorarbejdet skal det sikres, medmindre særlige forhold gør sig gældende, 1) at der inddrages censorer fra flere institutioner og censorer fra det relevante arbejdsmarked (aftagercensorer) ved tilrettelæggelse af censuren inden for en given uddannelse, 2) at der jævnlige inddrages nye censorer ved fordeling af censorarbejdet, og 3) at de samme bedømmere ikke sammen medvirker ved censur inden for en periode på 2 år ud over én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår.

Censorformandskabet gør opmærksom på at Censorerne må ikke være eller inden for de sidste 2 år have været ansat på den institution, hvor de skal virke som censorer.

Eksamensforløbet

Indledende orientering til censor

Ved dagens start er det hensigtsmæssigt, at censor får en mundtlig orientering om de praktiske forhold og om eksaminationens forløb, herunder om de enkelte konsulenters faglige områder, om spørgerækkefølgen samt om hvem af eksaminatorerne, der fungerer som koordinator. Censorformandskabet opfordrer til at der bør foreligge en liste med de tilstedeværende, deres fagområde og rækkefølge.

Hvornår starter eksamen for den enkelte studerende

Ved eksaminer, der foregår på uddannelsesinstitutionen, starter denne, når den studerende træder inden for døren til eksamenslokalet. Denne definition har betydning for, om den studerende har gjort brug af et forsøg. Er eksamen startet, så skal der gives en bedømmelse.

Om tilstedeværelse af tilhørere

Mundtlige prøver er offentlige, dvs. at tilhørere har ret til at være til stede under præsentationen af projektet og eksaminationen, men ikke under voteringen.

En del eksaminander ønsker imidlertid ikke tilhørere i lokalet og almindeligvis respekterer en mulig tilhører dette og forlader lokalet (eller går ikke med ind). Men den pågældende kan vælge at fastholde sin ret til at være til stede. Principielt og reelt skal der derfor være en (meget god) begrundelse til at udelukke en tilhører. Ifald det sker imod eksaminandens ønske, så skal tilhørere placeres på en for den studerendes hensigtsmæssige måde.

Den studerendes mundtlige fremlæggelse og præsentation af projektet

Den studerende starter med at præsentere/gennemgå sin opgaveløsning. Denne præsentation sker i dag almindeligvis digitalt. Tidsforbruget til fremlæggelse er lidt forskelligt fra skole til skole og varierer også efter, om det er stopprøven på 2. semester eller det er et afgangprojekt.

Under den studerendes fremlæggelse, bør eksaminator(er) og censor(er) følge den studerende og gøre notater. Det virker ikke godt, hvis man er fordybet i PC'en, mens den studerende fremlægger.

Erfaringen viser også, at netop præsentationen kan bruges af den studerende til at vise evne til problemløsning og dokumentere viden, færdigheder og kompetence. Censor bør derfor ikke undervurdere

præsentationens betydning. Dog kan der forekomme situationer, hvor eksaminator og censor ikke tidligere har set det materiale der ligger til grundlag for bedømmelsen og det derfor er nødvendigt at gøre sig bekendt med indholdet.

Eksaminationen

Eksaminationen – eller det mundtlige forsvar - tjener til bedømmelsen af den studerendes forståelse for projektet og graden af selvstændighed i opgaveløsningen. Dvs. at spørgsmålene skal tage udgangspunkt i projektet.

Ved eksaminationen er det som udgangspunkt eksaminator(erne), der stiller spørgsmål til opgaveløsningen. Censor(erne) bør følge med i denne eksamination.

Normalt får censor(erne) også mulighed for at stille spørgsmål, og det forventes den aktive censor også at gøre. Men det er **ikke** censors opgave at eksaminere. Censors spørgsmål kan være en uddybning af eksaminatorernes spørgsmål eller det kan være spørgsmål til emner, som ikke er blevet tilstrækkeligt belyst. Eksaminatorerne bør følge censors spørgsmål og dermed sikre, at spørgsmålene ikke ligger uden for de emneområder, som den aktuelle prøve drejer sig om.

Votering og karaktergivning

Voteringen begynder, når det er meddelt eksaminanden, at dennes deltagelse er afsluttet og pågældende har forladt eksamenslokalet sammen med eventuelle tilhørere.

Kun censor(er) og eksaminator(er) må være til stede under voteringen – dog kan institutionen bestemme, at andre eksaminatorer/undervisere tilknyttet uddannelsesstedet skal have ret til at være til stede med henblik på faglig og anden relevant udvikling, eller fordi de pågældende senere selv skal deltage som eksaminatorer.

Bedømmelsen sker på grundlag af en samlet vurdering af projektet, forelæggelsen og det mundtlige forsvar. Ved bedømmelsen medvirker både censor(er) og eksaminator(er), som fastsætter karakteren efter drøftelse mellem dem.

Efter 7-trins skalaens indførelse er det omfanget og arten af mangler ved den studerendes præstation, som er bestemmende for bedømmelsen. Som udgangspunkt forudsættes den studerendes præstation at være mangelfri, hvorefter der "trækkes fra" for de konstaterede mangler.

Praksis er, at hver enkelt eksaminator giver et forslag til karakter og kort begrundet sit forslag med påpegning af fejl eller mangler. Eksaminatorernes forslag sammenfattes af koordinator til et samlet karakterforslag.

Censor(erne) tilslutter sig forslaget eller argumenterer for en anden karakter.

Hvis censor og eksaminator ikke er enige om en fælles bedømmelse, giver hver en karakter. Karakteren for prøven er et gennemsnit af disse karakterer afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Hvis gennemsnittet ligger imellem to karakterer, er den endelige karakter nærmest højere karakter, hvis censor har givet den højeste karakter, og ellers den nærmeste lavere karakter.

Hvis der medvirker flere censorer eller flere eksaminatorer ved bedømmelsen, har de under ét henholdsvis censor- og eksaminatorkompetencen. Inden for hver gruppe, henholdsvis censorgruppen og eksaminatorgruppen, fastsættes bedømmelsen i tilfælde af uenighed som gennemsnittet af de enkelte bedømmelser afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt i mellem to karakterer.

Meddelelse af karakteren til den studerende

Koordinator meddeler karakteren til den studerende umiddelbart efter voteringen og der gives sammenfattende bemærkninger om den studerendes målopnåelse, enten af koordinator eller af de enkelte eksaminatorer. Censor er også velkommen til at komme med kommentarer. Denne meddelelse bør ske i eksamenslokalet.

Kommentarerne er vigtige for den studerendes forståelse af karakteren og kan være med til at mindske antallet af klagesager.

Notater til eventuelle klagesager

Af eksamensbekendtgørelsens § 31, stk. 2, fremgår, at

Censor og eksaminator skal gøre notater om præstationen og karakterfastsættelsen til personligt brug ved udarbejdelse af en udtalelse i en eventuel klagesag. Notaterne skal opbevares i 1 år.

Til brug herfor har Uddannelsesinstitutionen udarbejdet et fælles notatpapir, som bør være fremsendt til censor.

Det er meget forskelligt, hvor mange notater, censor og eksaminator tager, men for senere at kunne begrunde en afgørelse i forbindelse med en klage, er det vigtigt at have en høj prioritet for denne funktion. Det er svært at huske et forløb, hvis man har mange eksaminer inden for kort tid.

Specielt om bedømmelse af gruppefremstillede projekter

Ved de tværfaglige projekteksaminer, som bedømmes ved en mundtlig prøve, kan projektet være fremstillet af en gruppe.

Er dette tilfældet, så skal det klart fremgå, hvilke dele af projektet, den enkelte studerende selv har udarbejdet.

Den mundtlige fremlæggelse/præsentation af projektet kan gennemføres individuelt eller samlet af hele gruppen, men den efterfølgende eksamination skal ifølge nugældende Eksamensbekendtgørelse være individuel, dvs. med én studerende ad gangen i eksamenslokalet. Og de studerende, som endnu ikke er blevet eksamineret, må ikke være til stede i eksamenslokalet.

Ved den individuelle eksamination skal der eksamineres i hele det gruppefremstillede projekt og der skal votes umiddelbart efter hver eksaminand.

Bedømmelsen af den enkelte eksaminand sker på grundlag af:

- 1) De dele af projektet, eksaminanden selv har udarbejdet

- 2) Eksaminandens præsentation af opgaveløsningen
- 3) Eksaminationen, herunder eksaminandens forsvar for **hele** det gruppefremstillede projekt.

Klage og anke

Reglerne om den studerendes adgang til at klage over en eksamen findes i Kap. 10 i Eksamensbekendtgørelsen.

Klage

Klage over interne og eksterne prøver eller andre bedømmelser, der indgår i eksamen kan vedrøre:

1. prøvegrundlaget, herunder prøvespørgsmål, opgaver og lignende, samt dets forhold til uddannelsens mål og krav,
2. prøveforløbet eller
3. bedømmelsen

Uddannelsesstedet forelægger straks klagen for bedømmerne, som hver især afgiver en redegørelse for det påklagede forhold tillige med en tilkendegivelse af, om klagen kan imødekommes eller om klagen skal afvises.

Bedømmernes redegørelse forelægges klager til evt. kommentering, hvorefter institutionen træffer afgørelse af klager. Afgørelsen træffes på grundlag af bedømmernes faglige udtalelse og klagerens kommentarer til udtalelsen.

Institutionens afgørelse, der skal være skriftlig og begrundet, kan gå ud på

1. en ny bedømmelse (ombedømmelse),
2. tilbud om ny prøve (omprøve) eller,
3. at klageren ikke får medhold i klagen.

Når bedømmelsen er sket på grundlag af et projekt, som er forsvaret ved en mundlig prøve, er ny bedømmelse ikke relevant (Projektet kan ikke stå alene).

Kun når bedømmerne er enige om det, kan afgørelsen gå ud på, at klageren ikke får medhold.

Ved en intern prøve udpeger uddannelsesstedet ny censor og eventuelt ny eksaminator til omprøven. Ved eksterne prøve vil Censorsekretariatet finde en ny censor til omprøven.

Anke

Uddannelsesinstitutionen afgørelse kan af den studerende ved en skriftlig og begrundet anke indbringes for et eksamensankenævn.

Ankenævnet består af censorformanden som formand for nævnet, en repræsentant for de beskikkede censorer, en repræsentant for eksaminatorerne indenfor fagområdet og en repræsentant for de studerende inden for fagområdet.

Indkalder nævnsformanden yderligere materiale, herunder supplerende udtalelser fra de oprindelige bedømmere, til brug for nævnets vurderinger, høres klager, jf. forvaltningslovens § 19, om det nye materiale, før nævnet træffer afgørelse i sagen – almindeligvis med en høringsfrist på 8 dage.

Eksamensankenævnet kan beslutte

1. at give tilbud om ombedømmelse ved nye bedømmere (ikke relevant ved mundtlige prøver),
2. at give tilbud om omprøve ved nye bedømmere,
3. at klageren ikke får medhold i anken.

Eksamensankenævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.